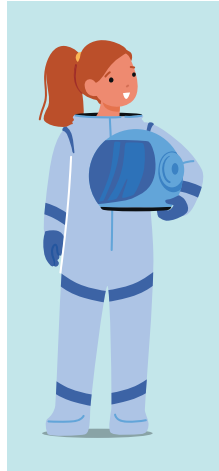

FICHE 3: Iedereen vertegenwoordigd?

Over diversiteit in de media

DOELPUBLIJK: leerlingen vanaf het vijfde middelbaar

ACTIVITEITEN:

1. Diversiteitsscan van de media (60')
2. Klasgesprek: diversiteit en stereotypes in de media (30')

DUUR: 2 lesuren

MATERIAAL: vermeld bij de activiteiten

In dit laatste onderdeel onderzoek je met je leerlingen in welke mate de media inclusief zijn. Diversiteit wordt hier opnieuw op een brede manier benaderd (migratieachtergrond, gender, leeftijd, gezondheid, ...). Vervolgens gaan de leerlingen in dialoog.

A. Diversiteitsscan van de media

 60 min

Doel: In deze oefening gaan leerlingen proefondervindelijk na wie meer en minder gerepresenteerd wordt in de media. Ze denken na over het belang van representatie en gaan in dialoog over diversiteit in de media.

Risico/gevoeligheid: medium. Voor leerlingen die op verschillende identiteitsaspecten niet beantwoorden aan de 'norm', kan het confronterend zijn om deze oefening te maken, maar ook helend. Leerlingen die op verschillende identiteitsaspecten wel aan de norm beantwoorden, kunnen zich misschien schuldig of ongemakkelijk voelen. Het is dus belangrijk dit onderwerp op een voorzichtige en verbindende manier aan te brengen.

Materiaal:

- ♦ Een 5-tal populaire tijdschriften (bv. Humo, Dag Allemaal, ...) en kranten (het Nieuwsblad, Het Laatste Nieuws, De Morgen, De Standaard...). Heb je geen papieren exemplaren, dan kan je leerlingen naar de websites van deze tijdschriften/kranten laten surfen.
- ♦ De werkbladen uit de bijlage van deze fiche: 'A. diversiteitsscan tijdschriften en kranten' (voorzie kopies voor één derde van je leerlingen) en 'B. diversiteitsscan televisieprogramma's' (voorzie kopies voor tweederde van je leerlingen).

 TIP: je kan deze les uitbreiden door te starten met een case uit fiche 2 van dit lespakket.

Instap (5')

Vraag aan de leerlingen: Heb jij rolmodellen (personen die voor jou een voorbeeld zijn)? Waarom zijn ze een rolmodel voor jou? Laat leerlingen die dit wensen hun antwoord delen.

Leg uit: "Rolmodellen vullen voor ons een voorbeeld-functie, we kijken naar hen op. Het kan iemand uit onze dichte omgeving zijn of een beroemdheid die ver van ons af staat. Vaak zien we iemand als een rolmodel wanneer er bepaalde overeenkomsten zijn op het vlak van leeftijd, levenservaringen, ... Rolmodellen geven ons dan herkenning én zelfvertrouwen: 'die lijkt op mij en heeft 'iets' bereikt, dus ik kan dat ook bereiken.'"

Je kan dit illustreren aan de hand van [deze video](#)¹ (2 min). Vraag de leerlingen: "Wat zag je in deze video? Wat vond je ervan?" Vestig de aandacht op het enthousiasme van de leerlingen wanneer de vrouwelijke beroepskrachten binnenkomen, maar ook hun ongeloof ("they're dressed up!").

Iedereen gerepresenteerd? Voorbereiding (10')

Leg uit aan de leerlingen:

"Jullie zullen nagaan of onze media rolmodellen voor iedereen aanreikt m.a.w. of de diversiteit in onze samenleving gerepresenteerd wordt (kwantitatief) en of dit op een goede, niet-stereotyperende manier gebeurt (kwalitatief). En dit voor 3 categorieën binnen de media:

- A. Vlaamse films en series
- B. Buitenlandse films en series
- C. Vlaamse tijdschriften/kranten."

Noteer deze categorieën op het bord en toon aan de leerlingen de tafel waar de kranten & tijdschriften klaarliggen.

Vraag aan de leerlingen: "Welke categorie wil jij onderzoeken? Schrijf op een post-it jouw naam + 1 titel/naam van een serie/krant/tijdschrift uit 1 van de 3 categorieën." Leg aan de leerlingen uit dat je evenveel leerlingen nodig hebt in elke categorie om te kunnen starten met de oefening. Projecteer eventueel titels van Vlaamse series ter inspiratie, want deze categorie vinden leerlingen vaak het moeilijkst. Het is belangrijk dat ze de serie zelf gezien hebben.

Van zodra je evenveel namen (post-its) hebt in elke categorie, kan de oefening starten.

Onderzoekje door de leerlingen (15')

Laat je leerlingen een klein onderzoek voeren naar de diversiteit in het onderzochte programma of tijdschrift, aan de hand van de twee werkbladen in bijlage 1 en op basis van wat ze weten over deze programma's. Ze kunnen online bijkomende info opzoeken over de personages. Vinden ze de info niet, dan kunnen ze het hokje openlaten.

Voor televisieprogramma's:

Indien fictie: kijk naar de fictieve personages, niet de biografische gegevens van de acteurs.

Naam personage	1.
	2.
Geboorteland	1.
	2.
Huidig land	1.
	2.
Afkomst/roots	1.
	2.
Man/Vrouw/X	1.
	2.
Leeftijd	1.
	2.
Bijzondere gezondheidskenmerken	1.
	2.
LGBTQ	1.
	2.
Hoofdrol/bijrol	1.
	2.
Beroep/Functie	1.
	2.

¹ Upworthy (2016): A Class That Turned Around Kids' Assumptions of Gender Roles! <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=G3A-weo-74kY>

Voor Vlaamse tijdschriften en kranten:

Onderzoek dit voor ongeveer 5 grotere artikels. Het is niet de bedoeling om op zoek te gaan naar diversiteit/diverse mensen!

Naam	1.
	2.
Geboorteland	1.
	2.
Huidig land	1.
	2.
Afkoms/root	1.
	2.
Man/Vrouw/X	1.
	2.
Leeftijd	1.
	2.
Bijzondere gezondheidskenmerken	1.
	2.
LGBTQ?	1.
	2.
Beroep/Functie	1.
	2.

Laat ze telkens een conclusie formuleren:

- ◆ In welke mate is er diversiteit in het programma/het tijdschrift? Op welke domeinen is er diversiteit (bv. afkomst, gender, leeftijd, gezondheid...)?
- ◆ Je kan hen het programma ook met een kruisje op een as laten situeren (zie werkblad):

Amper diversiteit
(op geen enkel vlak)

Veel diversiteit
(op verschillende vlakken)

Bespreking in groepjes en klassikaal (30')

Laat de leerlingen **in groepjes** samenzitten volgens de drie categorieën: A. Vlaamse films en series, B. Buitenlandse films en series, C. Vlaamse tijdschriften/kranten. Geef volgende instructies:

1. Je gaat de kring rond: elke persoon zegt of zijn of haar serie/film/tijdschrift/krant divers is of niet en waarom wel of niet.
2. Je vult samen de vragen in op de achterkant van jullie werkblad.
3. Je schrijft een conclusie van minstens 4 zinnen.
4. Je duidt een woordvoerder aan die straks jullie conclusie uitlegt aan de klas.

Wanneer de leerlingen klaar zijn, laat je de woordvoerder van elk groepje hun conclusie delen.

Enkele bijvragen die je kan stellen:

- ◆ Televisie: zie je verschillen tussen hoofdrollen en bijrollen? Zie je voorbeelden van stereotiepe rollen (qua gedrag, kledij, uitspraken)?
- ◆ Tijdschriften: zie je verschillen tussen prestigefuncties (bv. politici) en niet prestigefuncties?
- ◆ Beiden: Als mensen uit een minderheidsgroep/minder vertegenwoordigde groep aan bod komen, heeft dit dan te maken met het feit dat ze tot deze minderheidsgroep/minder vertegenwoordigde groep behoren? (bv. iemand met een donkere huidskleur wordt geïnterviewd in het kader van een reportage rond racisme)?

Mogelijks stellen ze vast dat de Vlaamse media redelijk wit zijn, al hebben recentere series wel meer aandacht voor diversiteit. Op buitenlandse televisie of streamingdiensten zien we vaak wél veel diversiteit over de hele lijn. Bij de analyse van tijdschriften en kranten blijkt mogelijks dat vooral prestigeposities (academisch, politiek, 'klassiek') vaak nog heel 'wit' zijn. In populaire muziek en sport zien we wel meer mensen van kleur.

Norm

In onze samenleving geldt er voor verschillende identiteitsaspecten een bepaalde '**norm**'. Voldoe je aan die norm, dan herken je jezelf makkelijk in de mensen die je in belangrijke functies of op televisie ziet.

B. Klasgesprek

 30 min

Doel: Leerlingen denken na over het belang van representatie en gaan in dialoog over diversiteit in de media.

Risico/gevoeligheid: medium.

Materiaal: /

In dialoog over diversiteit in de media: Stellingenspel (10')

Stellingenspel: Lanceer onderstaande stellingen. Laat de leerlingen hun mening geven door op een lijn te gaan staan, met aan de uiteinden 'akkoord' en 'niet akkoord'. Laat enkele leerlingen hun mening toelichten.

1. Vlaamse media zijn een goede representatie (kopie) van de samenleving.
  - ♦ Eventuele bijvraag: indien niet, hoe komt dit? Welke drempels zijn er?²
2. Er zijn teveel stereotypen op TV.
3. Vrouwen komen minder aan bod als rolmodellen (bv. experts, superhelden, sterke hoofdpersonages, ...).
4. Minderheden komen minder aan bod als rolmodellen (bv. experts, superhelden, sterke hoofdpersonages, ...).

Verdieping aan de hand van video: the danger of a single story (10')

Laat het thema bezinken met een korte video. Je kan kiezen voor "[the danger of a single story](#)" (Nederlands ondertiteld, aangezien de video heel uitgebreid is kan je kiezen om enkel de eerste 5 minuten te tonen).³ Deze video kaart aan dat, als we enkel een eenzijdig verhaal horen of een andere persoon of een land dat we niet kennen, er bepaalde misvattingen gecreëerd worden.

Vraag aan de leerlingen: Waarover ging de video, wat werd er gezegd? Wat denken jullie daarvan?

TIP: In bijlage 3 vind je een thuisopdracht voor de leerlingen rond deze video.

Een alternatieve optie is de video van de universiteit van Nederland: "[Waar is diversiteit in de media goed voor?](#)"

Afsluitende vragen (10')

Vraag aan de leerlingen:

- ♦ Voor wie/waarom is het goed dat de media inclusief zijn en de diversiteit in de samenleving tonen?

Laat je leerlingen tot slot op papier twee individuele reflectievragen beantwoorden. Haal de blaadjes op, zo heb je een zicht op "wat is blijven hangen". Je kan hier in een volgende les nog even op terugkomen.

- ♦ Wat is (goede) "representatie" in de media? Geef je eigen definitie.
- ♦ Voel jij je voldoende gerepresenteerd in series/op televisie/op sociale media? Zijn er personages die op jou lijken/je goed doen voelen?

Wil je nog diepgaander in gesprek gaan met je leerlingen rond dit thema, dan kan je bijvoorbeeld samen de [diversiteitsmonitor](#) van de VRT — een jaarlijkse meting van de diversiteit op het scherm - bekijken.

"The single story creates stereotypes, and the problem with stereotypes is not that they are untrue, but that they are incomplete. They make one story become the only story."

— Chimamanda Ngozi Adichie

² bv. het belang van een netwerk om in bepaalde functies terecht te komen, de druk is groot omdat mensen je het gevoel geven dat je een hele groep vertegenwoordigt, weinig rolmodellen waardoor mensen uit bepaalde groepen niet geloven dat ze er kunnen geraken...

³ Chimamanda Ngozi Adichie — TED Talk : The danger of a single story. <https://rosavzw.be/nl/actualiteit/chimamanda-ngozi-adichie-the-danger-of-a-single-story>

Wegwijzer voor jou als leraar:

Je bent nu aan het **einde** van dit lespakket gekomen.

Wil je je leerlingen nog verder laten stilstaan bij de **TED-talk van Chimamanda Ngozi Adichie**? Laat hen dan aan de slag gaan met de opdracht in bijlage 3.

Wil je met je leerlingen nog dieper ingaan op **verhalen/getuigenissen die in de media weinig aan bod komen**? Laat hen meestappen in de voetsporen van een vluchteling via de [*serious game Walk in my shoes*](#). Welke info kregen ze via Walk in my shoes die in de media minder aan bod komt?

Bijlage 1 – Werkblad A: Diversiteitsscan van de media: tijdschrift/krant

Mijn **tijdschrift / krant** (omcirkel wat past) is .....

Focus op de personen waarover een groot artikel geschreven is. Het is niet de bedoeling om op zoek te gaan naar diversiteit. Weet je iets niet, dan kan je het openlaten.

Naam	1.
	2.
	3.
	4.
Geboorteland	1.
	2.
	3.
	4.
Huidig land	1.
	2.
	3.
	4.
Afkoms/root	1.
	2.
	3.
	4.
Man/Vrouw/X	1.
	2.
	3.
	4.
Leeftijd	1.
	2.
	3.
	4.
Bijzondere gezondheidskenmerken	1.
	2.
	3.
	4.
LGBTQ?	1.
	2.
	3.
	4.
Beroep/Functie	1.
	2.
	3.
	4.

1. In welke mate is er diversiteit in de tijdschriften/kranten? Zet een kruisje op de as.

Amper diversiteit
(op geen enkel vlak)

Veel diversiteit
(op verschillende vlakken)

2. Op welke vlakken is er diversiteit (bv. afkomst, gender, leeftijd, gezondheid...)?

.....
.....

3. Op welke vlakken is er geen diversiteit? Waarom is dat denk je?

.....
.....

Jullie **onderzoek** = ... (categorie)

Conclusie:

1. Op welke vlakken was er diversiteit aanwezig (bv. op vlak van afkomst, gender, leeftijd, gezondheid, LGBTQ, ...)?

.....
.....

2. Op welke vlakken was er (eerder) geen diversiteit aanwezig?

.....
.....

3. Waren er grote verschillen tussen series / films / kranten / tijdschriften onderling?

.....
.....

4. Voor kranten/tijdschriften: verschil tussen prestigefuncties zoals politici en andere niet-prestigefuncties?

.....
.....

5. Zag je bepaalde vooroordelen en stereotypen terugkomen?

.....
.....

6. Conclusie:

.....
.....

Bijlage 2 - Werkblad B: Diversiteitsscan van de media: televisieseries & films

Mijn **Vlaamse/buitenlandse serie of film** (omcirkel wat past) is .....

Indien deze fictie is, focus je op de fictieve personages, niet de 'levensechte' acteurs/actrices. Weet je iets niet, dan kan je het openlaten.

Naam personage	1.
	2.
	3.
Geboorteland	1.
	2.
	3.
Huidig land	1.
	2.
	3.
Afkoms (binnen/ buiten België)	1.
	2.
	3.
Man/Vrouw/X	1.
	2.
	3.
Leeftijd	1.
	2.
	3.
Bijzondere gezondheidskenmerken	1.
	2.
	3.
LGBTQ?	1.
	2.
	3.
Hoofdrol/Bijrol	1.
	2.
	3.
Beroep/Functie	1.
	2.
	3.

1. In welke mate is er diversiteit in de serie/film? Zet een kruisje op de as.

Amper diversiteit
(op geen enkel vlak)

Veel diversiteit
(op verschillende vlakken)

2. Op welke vlakken is er diversiteit (bv. afkomst, gender, leeftijd, gezondheid...)?

.....
.....

3. Op welke vlakken is er geen diversiteit? Waarom is dat denk je?

.....
.....

Jullie **onderzoek** = ... (categorie)

Conclusie:

1) Op welke vlakken was er diversiteit aanwezig (bv. op vlak van afkomst, gender, leeftijd, gezondheid, LGBTQ, ...)?

.....
.....

2) Op welke vlakken was er (eerder) geen diversiteit aanwezig?

.....
.....

3) Waren er grote verschillen tussen series / films / kranten / tijdschriften onderling?

.....
.....

4) Voor series/films: Was er diversiteit over de hele lijn (voor series/films: hoofdrollen en bijrollen)?

.....
.....

5) Zag je bepaalde vooroordelen en stereotypen terugkomen?

.....
.....

6) Conclusie:

.....
.....

Bijlage 3 – Thuisopdracht: The Danger of a single story

1. Bekijk de TED-talk van Chimamanda Ngozi Adichie: The danger of a single story. De video met Nederlandstalige ondertitels is [hier](#) beschikbaar.⁴
2. Schrijf een kort essay (max. 2 pagina's) waarin je volgende vragen beantwoordt:
  - ♦ Wat bedoelt Chimamanda Ngozi Adichie wanneer ze het heeft over een 'single story'?
  - ♦ Er worden in de video verschillende voorbeelden gegeven van een 'single story'. Benoem er drie en leg uit: Wie had deze 'single story'? Over wie? Wat hield deze 'single story' in?
  - ♦ Welke 'single stories' heb jij of zie jij soms in je omgeving? Beschrijf er minstens 2.
  - ♦ Hoe komt het dat we 'single stories' hebben over hele groepen mensen? Waar komen deze vandaan?
  - ♦ Chimamanda Ngozi Adichie zegt: *it's impossible to talk about single stories, without talking about power*. Wat bedoelt ze hiermee?
  - ♦ Wat kunnen we doen om 'single stories' tegen te gaan?

---

⁴ <https://rosavzw.be/nl/actualiteit/chimamanda-ngozi-adichie-the-danger-of-a-single-story>